

KARO MALDOS

Nūnai daug yra kalbų apie Dievo pagalbą kare. Tūli mūsų krašto žmonės tiki, kad Dievas jų maldą išklausysias. O jie meldžia, žinoma, kad vokiečiai laimėtų. Bet reikia atsiminti, kad visos tautos, kurios viena prieš kitą kovoja, meldžiasi Dievo. Vienos antros kreipiasi net ir į „šventuosius“. Gal visų širdingiausiai rusai.

Kaip čia dabar Dievui pasielgus? Jo prašo vieni ir kiti. Visi jie nori vieni kitų galo. Dievas turi atsverti. Žmonių noras, ne jo paties, jį ant to verčia. Bet kaip jam spręsti? Ko jis turėtų leisti prisiversti? Maldos žodžių skaičiaus? Didesniosios skaudos? Žmonių vertybės?

Ypatingas Dievas, kurs taip tarsi koks senukas pasodintas tarp žmonių žudytojų. Aišku, tas Dievas nėra daug kitoks negu tie žmonės, kurie jopi šaukia. Negali jis būti esybė. Yra jis tik svajonė tų žmonių, kurie giliai dar miega svetnaudybės sapnuose.

Visi tie gražūs žodžiai, kad reikia Dievop šaukti savo skaudoj, kad jis išklausysias tą, kurs nesustos jo meldęs, rodos, negali būti tarti minėtiems žmonėms. Tie žodžiai turi būti kitaip suprantami.

Yra visai netikęs dalykas Dievą įsivaizdinti, jį suprast norėti. Tuomet jis bus tik toks, koks yra žmogus. Nei vienas neturėtų mėginti Dievą žemyn prie savęs nutraukti. Priešingai, žmogus turi bandyti Dievo didybę ir prakilnybę numanyti. Žmogus turėtų su visu savo vidu, su savo dvasia ir siela Dievopi kilti.

Šitas kilimas yra ypatingas dalykas. Galima jį vadinti žmogaus dorinimu, apšvietimu, dievinimu. Sakė koks nors išmintingas žmogus, kad asmeninė žmogaus ypaty-

bè turinti pranykti ir žmogus dievingas pastoti. Kitur žmonės vadinami Dievo kūdikiais. Ir yra žodis: „Palaiminti yra skaisčios širdies žmonės, nesa jie regės Dievą“. Visi šie žodžiai kalba apie žmogaus kilimą Dievop. Suprantamas dalykas, kad žmogus kiek pakilęs ir aiškiau gali Dievą numanyti.

Bet atsižvelkime į minėtuosius meldėjus! Jie karo skaudos ir baimės varomi melsties. Taip, rodos, būna paprasta. Malda pareina iš baimės ir skaudos. Kad toji yra dingusi, žmonės ir nieko nebemano apie Dievą. Jie yra kaip akmuo prie jūrų, kurs tuojau vėl yra sausas ir kietas kaip buvęs, kad banga per jį yra nuplaukusi.

„Tokius, žinoma, Dievas ir negelba“,—sako tūli. Tik tie esą išklausomi, kurie tikrai nuoširdžiai Dievop šaukia. Bet kurie tie? Visos kovojančios tautos sako: „Mes“. Tūli tiki, Dievas turįs juos išklausyti, kadangi jie turį tikrąją tikyba. Kitų tikyba nieko verta nesanti.

Reikėtų numanyti, jog žmogus, kurs taip taria, jau pats prirodo, kad jo tikyba niekam netinka. Kaip galėtų Dievas tuos gelbėti, kurie su panieka žvelgia į kitus ir tai, kas tujų brangulys yra? O atsimenant, kas pirma sakyta: kaip galėtų Dievas tuos gelbėti, kurie tykoja vienas kitą nubaigti?

Bet žvelkime giliau ir plačiau. Savaimė turėtų būti suprantama, kad tikybinis išmanymas gali tik čia šviesti, kur tikybinės gyvybės, tikybinio gyvenimo yra. Tikybos klausimų nesupratimai teatsiranda, kadangi per silpna yra tikybinė gyvybė. Norint bet kokį dalyką suprasti, reikia viduje jo esybę pasiekti. O tūli tuo tenkinasi,—tikyba matyti paviršutinyje ir paviršiaus dalykus ieškoti tikyboj.

Taip yra tūli šių dienų mokslai, tūlos apeigos ir jų išguldymai pastoję. Ir neteisūs žmonės mielai raminasi tais žodžiais, kurie piktadariui prie kryžiaus sakyti tapo, kaip Tibete ir žmogžudžiai bei plėšikai skaudoj niurna šventuosius žodžius: „Om mani padme hūm“.

Tikyboj dalykas eina apie gyvenimo prasmę. Todėl tikybinis gyvenimas apverčia ir visą pasaulį. Tą reikėtų pagaliau sužinoti ir suprasti. Bet ne vien protu ir išmintimi, bet ir noru bei valia.

Tikybinė gyvybė aukština žmogų, apšviečia jį ir padaro jį dievingu. Kur taip nenusiduoda, čia „tikyba niekam netinka“. Tikyba turi gaminti gyvąjį rūpesnį žengti tolyn pažangos taku. Todėl tikybos branduolys yra taip apreikštas: „Būkite tobuli, kaip jūsų tėvas danguje yra tobulas!“ Tas žodis neturėtų būti kreipiamas. Jis parodo labai aiškiai, kas gyvenime svarbu yra.

Gyvenimo prasmė yra pažanga, kitaip saktant: kilimas Dievopi, arba, kaip pirma sakyta: žmogaus apšvietimas, dorinimas, šventinimas. Visas gyvenimas su savo bangavimu tarp skausmo ir džiaugsmo, skaudos ir palaimos tik dera tam, kad gyvenimo prasmė pastotų veikli tikrybė. Mes vien tegyvename šiame pasaulyje, jeib mummyse tobulybės galia užgimtų.

Todėl gyvenimas yra tokia nenukreipiama prievarta. Kaip jame be savo noro užgimėme, taip mes per jį ir iš jo vedami. Visai nepajudinami įstatymai valdo gyvenimą. Turi jį valdyti. Šiaip jo tikslas nebūtų pasiekiamas. Žmonių daugis tikrai nežengtų tobulybėn.

Skauda ir vargas yra kartais vienatinės priemonės žmogaus sieloje aukštesnį, tikrąjį žmogų prišaukti. Malda, kad Dievas šalintų skaudą, būtų todėl tiesiog pasipriešinimas gyvenimo įstatymams, tai ir Dievo valiai. Reikėtų tvirtai laikyties tuo, kas kartą, nors tik ir akies mirksnį išmanyta. Toks išminties žodis yra, paveikslui, gal tas: „Man nieks negali atsitikti, kas nėra Dievo leidžiama ir kas man nebūtų naudinga!“

Trumpai suglaudus visa, dalykas toks: savo prasmei vykinti gyvenimas žengia su geležiniu tvirtumu savo taku. Paviršiaus gyvenimas yra sutvertas vidaus gyvenimo naudai. Visa, ką mes paviršiuje patiriame, turi auginti vidaus gyvybę. Todėl žmogaus žvilgis turėtų nuolatai būti kreipiamas į ją, į tikybinį uždavinį, būtent kilti į aukštesnį, šviesesnį sąmonės stovį, arba kitais žodžiais: taip gyventi, kad būtų galima Dievą numanyti, pajauti.

Todėl yra ir sakyta: „Rūpinkities pirma Dievo viešpatuve ir jos teisingumu, tad jums visa kita savaimė teks!“ Iš to žodžio yra ir matyti, kad žmogus turi visas savo

galias tam vienam tikslui skirti. Kiti dalykai eina savo keliais. Juos valdo nesulaužomi įstatymai.

Ypatinga, kad žmonės paprastai kitaip mano! Jie laukia, kad vidaus gyvenime Dievas visa padarytų, o paviršiaus gyvenime jie atliksią, kas reikalinga. Nors ir čia šaukiasi Dievo pagalbos. Nėra abejonės, taip yra iš tikrųjų. Žmogus savo triūsu negali dievingas pastoti. Naujas veiksnys turi žmoguje atsirasti, tad jis gali kilti. Tas veiksnys visa gamina, kas aukšta yra žmogaus gyvenime.

Tik tas naujasis veiksnys nesiranda žmogaus sieloj be žmogaus noro ir pasiryžimo. Žmogaus valia yra tam būtina sąlyga. Visa, ką žmogus daro, kas gera ir dora, yra be jokios vertybės sulyginant su rūpimuoju pasiryžimu.

Gal todėl garsusis Nietzsche ir taip labai išpeikė dabarties dorą. O mūsų laiko dorinis sustojimas, vietose net nupuolimas, tvirtina, kad jojo gal yra ir teisybė.

Taip tas pasiryžimas gyventi vien prakilnybei, tas apsivertimas, kiti sako „prisivertimas“, yra sąlyga gyvenimo prasmei įvykti.

Prieš tai yra visa, kas šiaip gyvenime atsitinka, nesulyginamai menkesnio svarbumo. Kas yra badas ir šaltis, vargas ir skauda, baimė ir mirtis prieš tai, kad gyvenimo tikslas nėra pasiekiamas? Ir todėl yra visai atbulas pasielgimas šaukti pagalbos iš skaudos ir mirties pavojaus, kuomet tikroji skauda žmogui visai nei nerūpi.

Apie išklausymą tokios maldos negali būti nei kalbos. Visa, ką žmogus gyvendamas turi patirti, kaip tik tam yra, kad jis numanytų gyvenimo tikslą ir pasiryžtų jį pasiekti. Bet neatsitinka tai niekuomet, jeigu žmogui visa yra dar svarbiau, kas su tuo tikslu nieko bendro neturi. Išklausymas tokio žmogaus maldos būtų tiek jau, kaip šalinti nuo jo, kas jį būtų išmokinę gyvenimo tikslą išmanyti.

Todėl tai paprastai ir nenusiduoja. Gyvenimas valdomas išmintingiau, negu žmogus žino. Ir taip jis prieina prie to, ką gyvenimas iš jo reikalauja. Bet tad žmogus ir pamato, jog tai yra labai sunkus dalykas. Ir negalė-

ti pasiryžti, vien tam pasišvęsti, kas teisinga, prakilna, dora, tai yra tikrai didžiausioji žmogaus skauda. Joje būdamas žmogus turi melsties. Ta malda viena yra tikra. Nesa ji yra kaip tik žingsnis pažangos taku, pats kilimas Dievop. Toks žmogus tad ir tikrai yra išklausomas. Ir jam yra sakyti žodžiai: „Šiandien būsi su manim paradyse“.

Visumet turėtume omenyje laikyti, kad tikyboj svarbus yra vien galutinis gyvenimo klausimas. Malda tegali juo rūpinties arba ji nėra malda. Kas minimą klausimą pradeda gyvai numanyti, tam iš lengvo vis menkesnis išrodo paviršiaus gyvenimas su visais jo džiaugsmiais ir skausmais. Ir kūno mirtis bei kūno gyvybė nesveria daug tam, kurs stengiasi sielos gyvybėj sąmoningas pastoti. Todėl jis ir negali melsties, jeib būtų gelbamas iš kokios nors skaudos. Jeigu į kokią nuklimpsta, jis tuojuo pamano, kame jis būtų nuo vykinimo gyvenimo prasmės nuklydęs. Ir visa skauda tuojuo dingsta, kuomet jis tai supratęs yra.

Todėl tokį žmogų paprastai ir nesekama nepalaima. Vos jos šešėliai pasiekia jį. Lyg jiems nebėra galima būti, kadangi saulė šviečia iš viršaus. Kylančiam žmogui nėra tų paprastų vargų ir skaudų, kurie kankina kitus žmones.

Bet ir kitame dar jis skiriasi nuo kitų žmonių. Visas jo gyvenimo supratimas yra kitoks. Jis yra sąmoningesnis už kitus. Gyvenimo slėpiniai jam yra daugiau atviri. Jis yra Dievopi pakilęs. Ir todėl jam Dievas visai kitaip yra numanomas negu kitiems.

Visame, kas jam atsitinka, jis jaučia Dievo artybę. Jo išmanymu ir pajautimu, visas gyvenimas yra Dieve. Iš skaudos, kaip iš palaimos, iš taikos grožės ir smagumo, kaip iš karo baisių darbų, Dievas apsireiškia. Dievas yra toks didis, kad visa jame pradingsta. Nėra tam žmogui todėl galima ko noris iš Dievo prašyti. Vien jam rūpi, kaip vienybėn su Dievu parėjus.

Tačiau patartina melsties karo skaudoje. Tuo gali žmogui sužibti numanymas, jog yra koks slėpiningas valdymas, kurio regimoji apraiška yra gamtos įstatymai.

Neišklausymas jo maldos jį pamokys, kad yra svarbesnių dalykų gyvenime negu skaudos pašalinimas. Ir numanydamas taip gyvenimo tikslą bei prasmę, jis mokės Dievo to prašyti, ko prašyti žmogui tik ir pridera. Jis prašys pagalbos kilimui Dievop, žengimui aukštyn į pilnesnę šviesą — išmintį, į galingesnę, tvirtesnę dorą. O tai yra kaip tik pažangos apsimušimas žmogaus sieloj. Ir žmogui taip sąmoningu noru žengiant evoliucijos taku, visos aukštesnės Visumos jėgos susitelkia žmogaus tarnybai. Tuomet nėra žmogui ko bijoti. Vislab yra didžiai gera.

Tik pagaliau griežtai: Ar nėra išklausoma jokia kita malda? Tikrai imant, ne. Bet kad žmogui rūpi gyvenimo uždavinys, tad visas jo gyvenimas yra nuolatinė malda. Tai reiškia, žmogus nuolatai stengiasi išėiti iš tamsybės, iš žemumo, iš nedoros, iš blogumo ir įeiti į šviesą, į išmintį, dorą, grožybę, prakilnybę ir t. t. Todėl jis paprastai ir yra vadinamas apšviestu, doru, prakilniu žmogumi. Jis pats, kaip ir visas pasaulis, yra persunktas aukštesnių galių. Jos jam tarsi tiesiog ir nuolatai iš Dievo pareina. Ir kad užninka karas, jo malda yra prisiminimas visų tų galių, kurios jame ir jo pasaulyje gyvena. Apie kokį prašymą nėra nei kalbos. Tuo tarpu žmogaus vidus, jo siela vien temano apie gyvenimo tikslą. Ir toks žmogus, tokių žmonių tauta laimi kare. Jos malda yra išklausyta iš anksto.